

143. Adamus Stemmet (Deel 1)

Opgedateer: 25/01/2026

To my delight and surprise I recently received a copy of a publication Nongqai Vol 16 No 10D. The Special Edition was dedicated to a past Montaguer **Adamus Stemment (A.P.)**. With permission from Adamus and the publication Montagu Stories has decided to reproduce and post the content in a **four part series over a four week period**. The past head boy of Montagu High School shares many of his life's experiences with the reader. Thank you to Adamus, Sarie van Niekerk and Nongqai for the time and effort in creating what must be the only collective written record of some of things that Adamus has done so far in his still busy life.

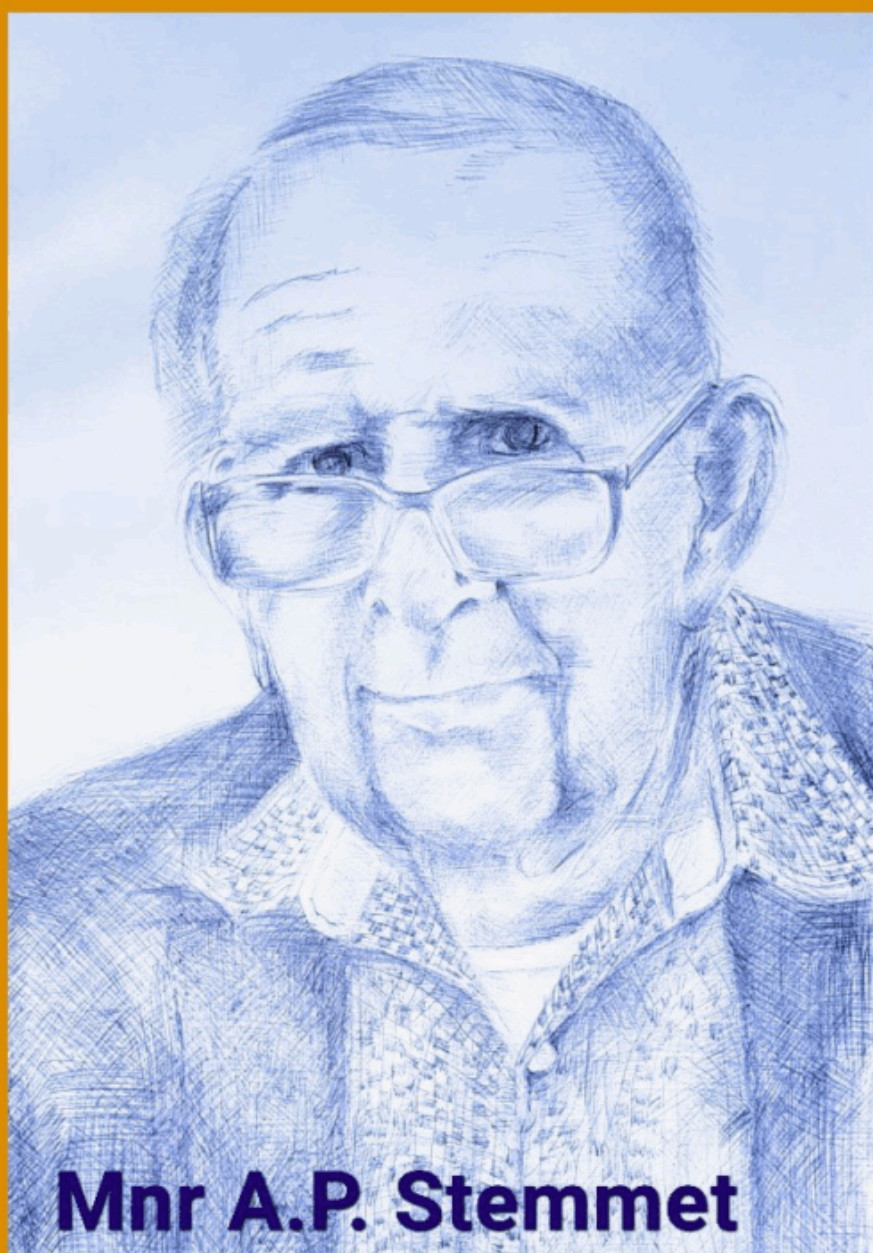
Rudi. Allmayer

NONGQAI

Vol 16 No 10D Oktober 2025

SUID-AFRIKAANSE MAGTE GESKIEDENIS TYDSKRIF
SOUTH AFRICAN FORCES HISTORY MAGAZINE

Mnr A.P. Stemmet

Spesiale Uitgawe

EDITORS

The editor-in-chief of *NONGQAI* Magazine is retired Brigadier **Hennie Heymans** ("HBH") of the S.A. Police, who holds a Master's degree in National Security Studies and had represented the S.A.P. on the Secretariat of the State Security Council.

The editor of the **Ladies Edition** of *NONGQAI* is **Sarie van Niekerk** ("SvN"), herself a former police officer and journalist at *Beeld* newspaper.

The editor of *NONGQAI*'s digital publications and group operations manager is **Dr. Willem Steenkamp** ("WPS"), a retired attorney and ambassador who is a former member of the N.I.S. and D.F.A. Willem is responsible for *NONGQAI*'s YouTube channel and BLOG, plus our publisher, GREXPA s.a.

There are two sub-editors. Col. **Logan Govender** ("LG") is our lead historian on police officers of Indian descent. **Henning van Aswegen** ("HvA") renowned author formerly of the National Intelligence Academy, handles the intelligence desk.

Any opinions expressed by any editor (or by any other contributor), are entirely their personal responsibility, and should be attributed to them individually and **not to the editorial board, owners or publisher.**

REDAKSIE

Die hoofredakteur van die *NONGQAI* tydskrif is afgetrede Brigadier **Hennie Heymans** ("HBH") van die S.A. Polisie, met 'n Meestersgraad in Nasionale Veiligheidstudies en wat die S.A.P. verteenwoordig het op die Sekretariaat van die SVR.

Die redakteur van *NONGQAI* se vroue-blad is **Sarie van Niekerk** ("SvN"), voormalige polisiebeampte en joernalis van die koerant *Beeld*.

Die redakteur van *NONGQAI* se digitale publikasies en ook groep-bedryfsbestuurder is **Dr. Willem Steenkamp** ("WPS"), afgetrede prokureur, ambassadeur en voormalige lid van N.I. en die D.B.S. Willem versorg *NONGQAI* se YouTube-kanaal en BLOG, en bestuur die uitgewer-maatskappy, GREXPA s.a.

Daar is twee sub-radakteurs. Kol. **Logan Govender** ("LG"), is ons historikus vir die geskiedenis van polisie-lede van Indiër-afkoms. **Henning van Aswegen** ("HvA"), skrywer voorheen van die Nasionale Intelligensie Akademie, versorg intel-nuus.

Enige menings uitgespreek deur enige lid van die redaksie (of deur enige ander bydraer), is hulle persoonlike verantwoordelikheid en moet hulle individueel toegereken word, **nie die redaksie, eienaars of uitgewer nie.**

Aim & Policy - Doel & Beleid

Our goal is to collect and record our national security history for publication in the *NONGQAI* for future generations.

We publish the articles and stories as we receive them from our correspondents; we only correct spelling mistakes. It's important to publish the stories in the form and context that we received them from our correspondents. Policemen and Defence personnel have their own language and sub-culture. We are not a scientific or literary journal. We only work with historical building blocks, as in the oral tradition.

Ons doel is om die nasionale veiligheids-geskiedenis in die *NONGQAI* aan te teken en só vir die nageslagte te bewaar.

Ons gebruik die artikels en stories soos ons dit van ons korrespondente ontvang; ons maak slegs die spelfoute reg. Dis belangrik om die stories te bewaar in die vorm en in die konteks soos ons dit ontvang. Lede van die veiligheidsmagte het hul eie taal en ons moet dit ook so aanteken. Ons is nie 'n letterkundige of wetenskaplike joernaal nie. Ons werk slegs met die boustone van die geskiedenis, in die orale tradisie.

COPYRIGHT POLICY

NONGQAI is an educational publication without a profit motive, distributed free. As such, under S.A. Law it enjoys the general "reasonable use" exemption from the copyright that may be held by others in material re-published here-in. Ethically, such original authors and publications are cited and credited to the best of our ability, also regarding photos and imagery. **All we request for the use of our material is the same courtesy of crediting us in full.**

ERKENNING VAN KOPIEREG

NONGQAI is 'n opvoedkundige publikasie sonder winsbejag wat gratis versprei word. As sodanig geniet dit onder S.A. Reg die "redelike gebruik"-vrystelling van ander se outeursreg in materiaal wat hierin her-publiseer word. Eties, word sulke oorspronklike outeurs en publikasies na die beste van ons vermoë siteer en erken, ook vir foto's en beeldmateriaal. **Al wat ons vra vir die her-gebruik van ons materiaal, is dieselfde hoflikheid van volledige kreditering.**

Contact Particulars - Kontakbesonderhede

Brig. Hennie Heymans: ☎ +27 (0)72 336-1755

✉ editor@nongqai.org

WEB: www.nongqai.org

Nongqai Magazine is carried on ISSUU and, with Nongqai Digital Media, is published by GREXPA s.a., incorporated in Guatemala – more info on website.

HB Heymans: heymanshb@gmail.com

NONGQAI is 'n gratis aanlyn bewaarplek van herinneringe, historiese gegewens en ontledings rakende die nasionale veiligheidsgeskiedenis van Suid-Afrika. Dit dek van die heel onlangse tot die koloniale verlede van polisiëring, militêre ontwikkelinge, intelligensie en diplomatie in die streek. Dit word gedoen met twee hoof oogmerke: om rou historiese gegewens en die insigte van werklike deelnemers, geboekstaaf in die tradisie van orale vertellings, te bewaar tot voordeel van toekomstige geslagte; en, tweedens, om aan veterane van die dienste en gewapende magte 'n platform te bied waardeur hulle hul verhale en foto's kan deel, vir die leesgenot van ou kamerade, vriende en familie. **NONGQAI** doen dit sonder om die verlede te verheerlik, en ook nie om die verlede weer te wil herleef nie. Ons wil help om die goeie in die verlede te koester, deur die geskiedenis sonder kwaadwilligheid te boekstaaf.

Die eerste **NONGQAI** het in Maart 1907 verskyn as die amptelike kwartaallikse tydskrif van die polisie van die kolonie Natal. Na die totstandkoming van die Unie van Suid-Afrika in 1910, en die daaropvolgende stigting van die Unie-weermag en die nasionale polisiemag in 1913, is besluit om die tydskrifte van die verskillende koloniale magte van voor die Unie, saam te voeg in een. Die naam **NONGQAI**, wat in Zoeloe beteken "die koning se wagte", is gekies vir hierdie saamgevoegde tydskrif, wat die tydskrifte van koloniale dienste soos *The Bandolier*, *The Qakamba*, *The South African Constabulary Journal* en *The Transvaal Police Magazine* vervang het. Die nuwe 1913-weergawe van die **NONGQAI** verteenwoordig dus al die uniformdienste van die Unie, insluitend die Polisie, Weermag en Gevangenisdiens.

Nadat die Unie die Republiek van Suid-Afrika geword het, het die verskillende dienste geneig om hul eie tydskrifte te ontwikkel, soos *Paratus* vir die weermag en *Servamus* vir die polisie. Die oorgang in 1994 na 'n nie-rassige demokrasie het 'n einde gemaak aan daardie era, maar nie 'n einde aan belangstelling in die geskiedenis van daardie epogmakende tye nie. Brigadier Hennie Heymans het daarom die **NONGQAI** in e-tydskrif vorm laat herleef as 'n bewaarplek van data, herinneringe en ontledings oor die nasionale veiligheidsgeskiedenis van Suid-Afrika.

NONGQAI se tradisionele e-tydskrifte (standaard en vroue-edisies) word aan die begin van elke maand gepubliseer en word gratis op ons Blog www.nongqai.org en die ISSUU-platform gedra. Spesiale uitgawes, wat elk oor 'n spesifieke tema handel, word gereeld gepubliseer. Ons Blog-artikels daarenteen, verskyn deurlopend, en so ook ons video's op YouTube. Die beleid van die redakteurs van **NONGQAI** is om nie in te meng met die inhoud wat deur bydraers voorgelê word nie, behalwe vir eenvormige blad-opmaak en hersiening van spelling en grammatika. **Die inhoud is dus die verantwoordelikheid van elke individuele bydraende outeur; Nongqai, sy redakteurs en uitgewers aanvaar geen aanspreeklikheid daarvoor nie.** Die doel is om die voormalige deelnemers so outentiek en direk as moontlik te laat praat, sodat historici dit as bron van rou historiese gegewens kan gebruik in hul historiografiese evalueringe. **NONGQAI** self is dus ook nie 'n akademiese geskiedenis-publikasie wat aanspraak maak op wetenskaplike beoordeling of verifiëring van die inhoud wat sy vrywilliger bydraers op sy bladsye gedeel het nie.

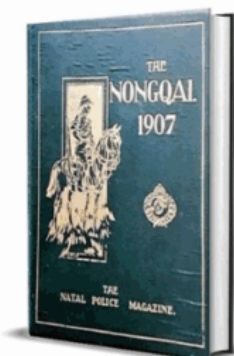
NONGQAI, hetsy as tydskrifte of digitale media, is heeltemal gratis en toeganklik op ons web-blad: <https://nongqai.org>. Dit kan aanlyn gelees word of as .pdf-dokumente afgelaai word. Die argief van vorige uitgawes verteenwoordig 'n skatkamer van historiese gegewens, foto's, persoonlike herinneringe en staaltjies, sowel as ontledings van belangrike nasionale veiligheidskwessies van die verlede en die hede – dit word bewaar op ons Blog, sowel as deur die Akademia Biblioteek.

NONGQAI our roots & goals

since 1907

NONGQAI is a free online repository of memories, historic data and analysis relating to the national security history of Southern Africa. It covers from the very recent to the very ancient past of policing, military developments, intelligence, and diplomacy in the region. It does so with two main goals: to provide raw historic data and insights from actual participants, in the tradition of oral history, for the benefit of future generations; and, secondly, to provide ex members of the services and armed forces with a platform through which to share their stories and photographs, for the reading pleasure of old comrades-in-arms, friends and family. This **NONGQAI** does, without glorifying the past, nor wishing to live again the past. It helps cherish the good in the past, recording history without malice.

The original **NONGQAI** magazine had started out in March 1907 as the official quarterly magazine of the police of the colony of Natal. After the establishment of the Union of South Africa in 1910, and the subsequent founding of the Union defence force and the national police force in 1913, it was decided to amalgamate the magazines serving the different pre-union colonial forces into one. The name **NONGQAI**, which in Zulu means "the king's watchmen", was chosen for this amalgamated magazine, which replaced the pre-union colonial services magazines such as *The Bandolier*, *The Qakamba*, *The South African Constabulary Journal* and *The Transvaal Police Magazine*. The new 1913 version of the **NONGQAI** thus represented all the uniformed services of the new Union, including the police, the military, and the prisons service.

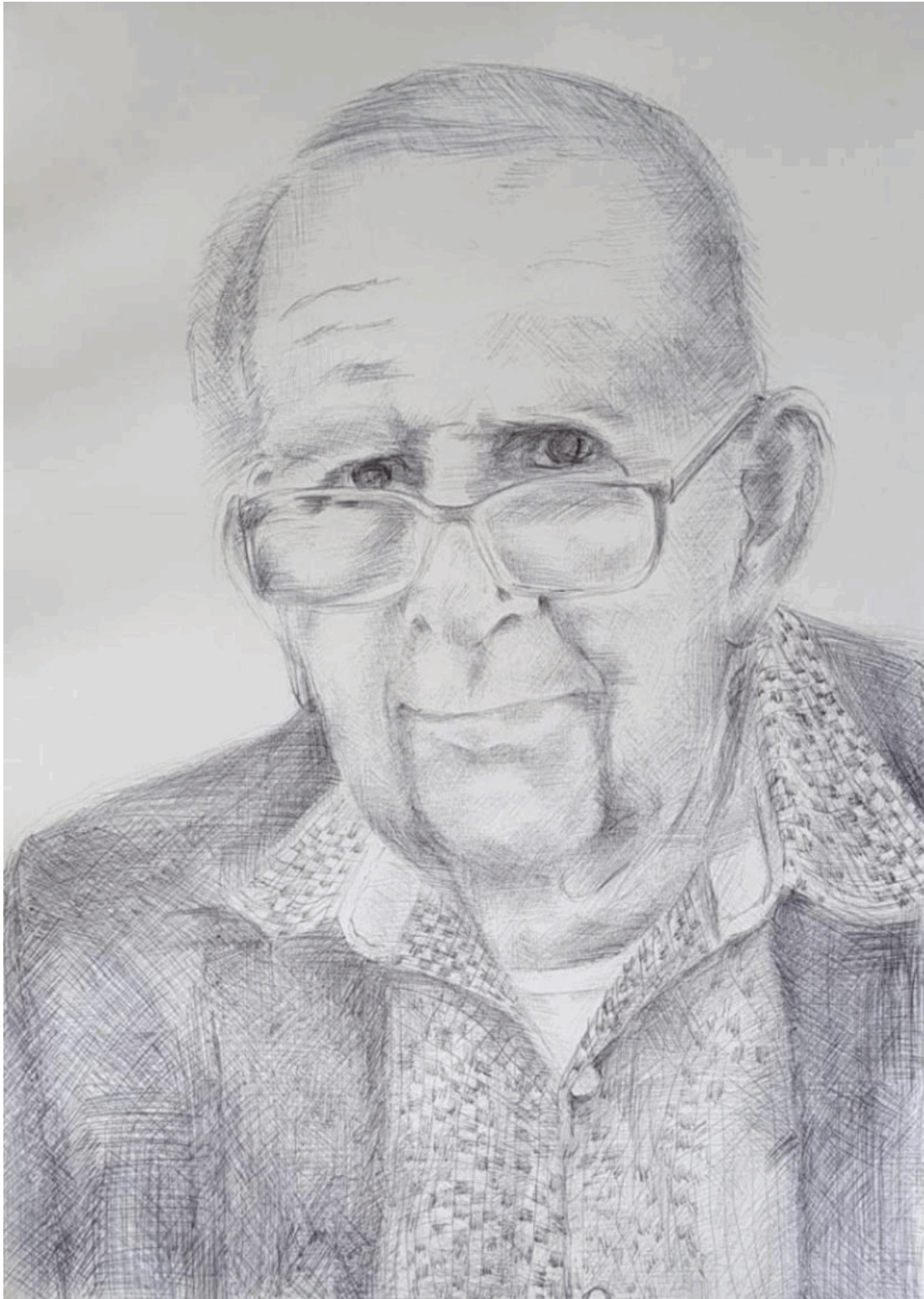
After the Union became the Republic of South Africa, the different services tended to develop their own magazines, such as *Paratus* for the military and *Servamus* for the police. The 1994 transition to a non-racial democracy brought an end to that era, but not an end to interest in the history of that era. Brigadier Hennie Heymans thus revived the **NONGQAI** in e-magazine form, as repository of data, memories, and analysis about the national security history of Southern Africa.

NONGQAI in its traditional magazine format (standard and Ladies' editions) is published at the beginning of each month and is carried on our Blog www.nongqai.org and the ISSUU platform. Special issues, each dealing with a particular theme, are regularly published. Our Blog posts and YouTube videos, on the other hand, are published throughout the month.

The policy of the editors of **NONGQAI** is not to interfere with the content of articles submitted and deemed publishable, except for uniform formatting and reviewing spelling and grammar. **The content is therefore the responsibility of each individual contributing author; the editors, owners and publishers accept no liability for it.** The objective is to let the former participants talk, as authentically and directly as possible, for historians to use as source of raw historic data in their historiographic evaluations of past events. **NONGQAI** itself thus isn't, nor does it pretend to be, an academic history publication laying claim to scientific assessment or verification of the content its volunteer contributors had shared through its pages.

NONGQAI is entirely free and accessible on the internet, where it can be read online or downloaded as .pdf documents. Its archive of past editions represents a treasure trove of historic data, personal recollections, and anecdotes, as well as analysis of important national security issues, past and present. This archive can be found on our Blog, and in the care of the Akademia Library.

A.P. Stemmet

Skets deur Dawn Stewart Kellerman

DANKBETUIGING

My hartlike dank aan my oud-kollega en redakteur van die Vroue-Nongqai, Sarie van Niekerk, vir haar skitterende uitgawe oor een van my vorige hoofde, mnr AP Stemmet, 'n voormalige Adjunk-hoof en later Hoof Koördinerende-beampte van die Tak

Landsveiligheid van die Departement van die Eerste Minister (dit is later die Sekretariaat van die Staatsveiligheid Raad genoem). Hy was ook die stigter en Hoof van die Tak Strategiese Kommunikasie (TSK) by die Sekretariaat van die Staatsveiligheidsraad (SSVR) en wat laaste Hoofkoördineerder van die Sekretariaat van die Staatsveiligheidsraad was. Ook aan hom, mnr AP Stemmet, vir sy samewerking om hierdie historiese uitgawe moontlik te maak. Ons kollegas ken hom as “AP” en Sarie noem hom “Adamus” – dis een en dieselfde. Hier verskyn twee foto’s: Een van Sarie en een van “AP” toe hy op die voorblad van ‘n ander Nongqai gepryk het.

Hennie Heymans

Redakteur

Nongqai

Sarie van Niekerk

Passed 24/01/2026

NONGQAI

YOUR SECURITY HISTORY MAGAZINE WITHOUT MALICE
U VEILIGHEIDSGESKIEDENIS TYDSKRIF SONDER KWAADWILLIGHEID

Binne: deel 4 van ons reeks oor
Die Nasionale Veiligheidsbestuurstelsel

Mnr. Adamus Stemmet

Vol 12 - No 11 - November 2021

SSVR-logo

VOORWOORD

Hardus Mynhardt

Mosselbaai: 5 Januarie 2024

Dit is vir my 'n besondere voorreg om 'n voorwoord te skryf vir my jarelange vriend AP Stemmet en my mentor as jong staatsamptenaar.

Ek was betrokke by die kabinetsekretariaat in die kantoor van die eerste minister en word op 1 Maart 1980 oorgeplaas na die tak veiligheidsbeplanning om die tak administrasie aldaar te vestig. Mnr Stemmet was die tweede-in-bevel en primêr verantwoordelik vir die ontwikkeling van die nasionale veiligheidsbestuurstelsel. Sy leierskapeienskappe het my uit die staanspoor beïndruk en hy het die vermoë gehad om op 'n professionele dog menslike manier die beste uit al die personeel te haal. Die tak het 'n hoë werkslading gehad en 'n mens moes vinnig aanpas by mnr Stemmet se vinnige pas om dinge gedoen te kry. Teikendatums en tye moes deurentyd gehaal word. Ek herinner my aan 'n spesifieke insident toe daar 'n

dringende vergadering by kommandement Noord-Transvaal belê is. Ek moes, op baie kort kennisgewing, dokumentasie vir die vergadering voorberei en ook 'n braaivleis na afloop van die vergadering reël. Dit het omtrent vlugtige voetwerk gekos!

Nadat dit in 2011 aan die lig gekom het dat daar ondeurdagte beleggings deur die Staatsdienspensioenfonds (GEPF) en die Openbare Beleggingskorporasie (OBK) gedoen is, was mnr Stemmet in 2016 verantwoordelik vir die stigting van die Vereniging vir die Monitering en Bevordering van Staatspensioene (AMAGP)

wat hom beywer vir die instandhouding van die pensioenfonds. Hy sal in die anale van die geskiedenis onthou word vir sy rol as kampvegter vir die beskerming van die fonds.

Hy het my in 2019 gevra om betrokke te raak by dié vereniging en ek skryf op 'n deurlopende basis briewe aan verskeie koerante en politici om te poog om die plundering van die fonds teen te werk.

Daar die Stemmet in die Kaap woonagtig is sien ons mekaar nie gereeld nie, maar het ons by 'n paar geleenthede lekker gekuier. Ek wens vir hom, Petro, die kinders en kleinkinders net die beste toe vir die toekoms.

AP, ek salueer jou en is groot dank aan jou verskuldig oor die wyse waarop jy my geskool het om daarna te streef om 'n beter mens en toegewyde staatsamptenaar te wees.

ADAMUS PAULUS STEMMET: DIE MAN AGTER DIE DESTYDSE STAATSVEILIGHEIDSRAAD.

Sarie van Niekerk

Gereelde lesers van Beeld en Die Burger se briewe kolomme sal die naam Adamus P Stemmet baie goed ken. Slaan maar net een van die twee koerante, en somtyds ook nog die Volksblad (toe dié nog as gedrukte koerant bestaan het) oop en die kanse is baie goed dat die naam Adamus P Stemmet daar sal opduik.

Maar wie is die mens agter die briewe wat die regering so gereeld in briewe na koerante aanvat oor hulle mislukkinge op elke dankbare gebied? Of dit nou ou geboue, die Staatsdienspensioenfonds of die erg omstrede Nasionale Gesondheidsversekering of Eskom se beurtkrag is, hy hou die staat behoorlik op hul tone met sy stroom briewe aan koerante. Toe Brigadier Hennie Heymans (afgetree), hoof-redakteur van die Nongqai-tydskrifte, my die dag vra om vir mnr. A P Stemmet te bel en 'n baie lang onderhoud met hom oor sy lewe en sy veelsydige loopbaan, te voer het ek eerlikwaar nie geweet wie

A P Stemmet is nie hy het glo nie van publisiteit oor hom gehou nie. Brigadier Heymans het my vining bietjie vertel wie hy is en ek het besluit hier kan iets interessants uitkom. Hennie se opdrag was "trek sy lewe uit hom uit, ons wil alles van hom af weet".

Ek stuur toe vir A P Stemmet die volgende WhatsApp-boodskap.

"Goeiemiddag mnr. Stemmet (sjoe maar dit klink vreeslik formeel). My naam is Sarie van Niekerk, ek is lid van die bestuurskomitee van Nongqai (elektroniese tydskrif vir die Magte). Ek is ook redakteur van die NONGQAI VIR VROUE. Ek is ook 'n oud polisiedame en 'n afgetrede joernalis. Ek wil asseblief graag met jou gesels, ek wil 'n baie lekker verhaal oor jou skryf vir NONGQAI. Kan jy asseblief net laat weet wat sal 'n goeie tyd wees Maandagoggend om jou te bel, dan kan ons bietjie gesels as jy nie omgee nie. Komplimente van Hennie Heymans.

Groete, Sarie.

Hy aanvaar die uitnodiging en hy stuur toe die volgende WhatsApp-boodskap vir my:

10:00 Maandag. Breedweg watter onderwerpe wil jy dek? Regspleging ? Aanklaer, Landdros, Wetsofsteller, parlementêre beampte. Ondersekretaris van Justisie. Landsveiligheid. SVVR Bestuurder Raad van Balju's Moeilikheidmaker-Staatsdienspensioenfonds Soldaat Oorlog in Angola Pantserbevelvoerder op die grens Laat weet asseblief.

Groete A P Stemmet .

Vreeslik opgewonde laat weet ek terug

Jou hele lewe! As dit te lank word kan ons dit oor twee uitgawes plaas. Met groot klem op die SSVR, aanklaer, landdros, oorlog in ANGOLA. Soos ek sê, jou hele lewe asseblief Nog 'n WhatsApp-boodskap gaan uit na hom toe: Maandag net na 10:00 sal uitstekend wees want dan het ons 'n periode wat daar nie beurtkrag sal wees nie.

Groete Sarie.

Die afspraak is gemaak vir 11 September 2023 en in die naweek het ek so bietjie op die internet rondgeswerf om bietjie meer van hierdie man, wat lankal reeds veronderstel is, om as afgetrede te ontspan, maar nog by vele dinge betrokke is, uit te vind. Ek kom toe ondermeer agter dat hy graag sy mening oor dinge wat verkeerd loop in die land, in veral Beeld en Die Burger se briewe kolomme, uitspreek. A, so reg in my kraal, darem al een punt om mee te begin.

So glad het dinge egter nie verloop nie. Soos dit mos maar meestal die geval is, verloop die eerste afspraak toe nie heeltemal volgens plan nie. Maandagoggend breek aan en dit is net een van daardie oggende wat alles nie volgens plan verloop nie. Eskom is toe die eerste een wat 'n stokkie voor my beplande afspraak steek met hul beurtkrag. In my huishouding het dinge skeefgeloop en daar vergeet ek werklikwaar van ons afspraak!

Maandagoggend om 10:52 ontvang ek die volgende WhatsApp-boodskap van hom af:

Sarie,

Wat het van jou geword? Ek het 12:00 'n ander afspraak.

APS

O genade, het ek gedink. Hoe kon ek nou werklikwaar van die afspraak vergeet. Onmiddellik het ek net gedink 'wat gaan ek doen as hy ná my blaps my nie 'n tweede kans wil gee nie? Hy klink beslis nie baie beïndruk met my nie.

Ek het onmiddellik gebel en baie mooi om verskoning gemaak. Hy sê toe vir my sy vrou, Petro, wat aan kanker ly, is dieselfde oggend in die hospitaal opgeneem en hy wil hospitaal toe gaan. Maar ons spreek toe af dat ek hom net na 12:00 sal bel.

Dit is hier, by hierdie punt waar daar toe sowat twaalf ure se telefoon gesprekke, uitgesprei oor drie maande, begin het. Ek het intussen vir my 'n lang lys vrae uitgewerk en hy het

behoorlik aan die anderkant, in sy huis in Durbanville, Kaapstad, met boeke en boeke vol herinneringe reggesit met die antwoorde. Die eerste gesprek het letterlik drie ure geduur. Wat 'n verskriklike klomp inligting het hy nie vir my gegee nie!

Nog voor die einde van die eerste onderhoud, het hy reeds vir my vertel "nadat hy by die Raad van Balju's afgetree het, het hy en 'n vriend begin optel, uit koerantberigte, nuusuitsendings en op ander maniere dat dinge by die Staatsdienspensioenfonds nie baie goed gaan nie". Hulle het toe ook sommer dadelik begin om inligting bymekaar te maak hieroor.

Voor ons groet ná die eerste onderhoud, moes ek eenvoudig vir hom vra waar die naam Adamus vandaan kom. "Dit is 'n familie naam. "My voorouers het in die 1700's na Suid-Afrika gekom van Nederland af, of dalk een van die omliggende lande, soos België". In Latyn sê hy word Adamus afgelei van 'n woord wat "EER" of LOOF beteken . Nou hoe pas Paulus (sy tweede naam) by die Latynse Adamus? Paulus verwys natuurlik na die Bybelse PAULUS, eintlik sê hy beteken sy naam dus moontlik "EER OF LOOF PAULUS".

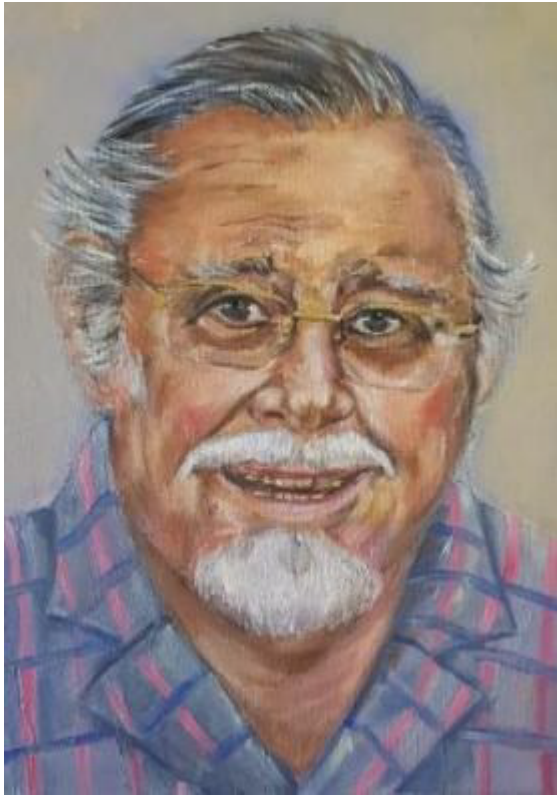
Ons het toe reeds ooreengekom dat daar beslis meer onderhoude gaan volg. En glo my, daardie ure lange onderhoude was van die interessantste wat ek ooit gevoer het.

Hy belowe ook om sommer voor die volgende onderhoud vir my 'n klomp inligting per e-pos te stuur. Hy het nie grappe gemaak toe hy gesê het "ek sal vir jou 'n klomp goed aanstuur waarna jy ook kan kyk en gebruik," nie. Dit is presies wat hy sedert daardie eerste onderhoud nog steeds doen.

Met elke antwoord het ek besef hierdie man, wat toe reeds 86 jaar oud was, het nog 'n brein so skerp soos 'n Chinese "tjopper".

**MNR. A.P. STEMMET:- 'n REUS IN NASIONALE VEILIGHEID:-
WAARDERING VIR 'N VRIEND
Brig. (afgetree) Hennie Heymans**

Inleiding

Dink ek aan mnr AP Stemmet – my vriend en vorige hoof – alom bekend as “AP” – dan dink ek met respek ek aan hom en dan ook die Chinese woord “nahuli” (foneties) – wat op ‘n positiewe manier, iets soos “you sly old fox” – beteken.

Oud-aanklaer, -landdros en -ondersekretaris van justisie en later na die kantoor van die eerste minister om veiligheidsbeplanning te doen. Hy is nog later as stigterslid na die sekretariaat van die staatsveiligheidsraad (hoof van die tak: strategiese kommunikasie) gesekondeer en is voorlaaste hoof van die sekretariaat van die staatveiligheidsraad (SSVR). Hy was ‘n senior lid van “ou” Suid-Afrikaanse nasionale veiligheidstoneel – ‘n reus op wie se skouers ons talle male gestaan het.

Ek het my vriendin en mede-kollega, Sarie van Niekerk, self ‘n oudlid van die veiligheidspolisie – ‘n gesoute joernalis en

Beeld-verslaggewer gevra om 'n onderhoud met mnr. Stemmet te doen. Ek is seker hy was “skaam” om my “alles te vertel” want sou hy gedink het, ek dink hy spog – en hy het rede om te spog!!

Ek het 'n artikel met opskrif: “Die dag toe Koevoet ons gatte gered het” vir die boek: Koevoet: The men Speak geskryf na ek 'n onderhoud met mnr Stemmet in Kaapstad gevoer het. Daarna het verskeie artikels deur hom en selfs 'n spesiale Nongqai oor verskyn.

Die persoon AP Stemmet

Ek was 'n majoor in die SA Polisie wat pas 'n BA (Hons) in Nasionale Strategiese Studies verwerf het. Genl. F.M.A. Steenkamp (veiligheidshoof) het my ingeroep en gevra sal ek die kommissaris van polisie by die sekretariaat van die staatveiligheidsraad (SSVR) verteenwoordig

Ek het dadelik ingestem want ek het “alles” geweet wat in die land gebeur as gevolg van my intense belangstelling in nasionale veiligheid. Ek het gereeld die veiligheids- en inligtingsverslae van SAP(V), die weermag en NI-gelees en ek wou baie graag sien hoe lyk 'n “strategie” en ek wou meer weet oor ons nasionale veiligheid en die rol wat elke departement daarin speel. (Natuurlik as gevolg van my studies het ek geweet hoe FBI, CIA en NSA werk en hoe hul nasionale veiligheidsopset werk.)

By die SSVR

Ek is egter baie trots die polisie, weermag en NI en die groot rol wat ons almal daarin gespeel het. Ek het aan verskeie verenigings behoort en baie simposia bygewoon. Ons nasionale veiligheid en inligting was van hoogstaande gehalte – die beste in Afrika! Alhoewel ek soms krities is, is ek as geskiedkundige nogtans lief vir die SAP, NI, SAW die SAS en die spoorwegpolisie se geskiedenis en hul strategiese rol in landsveiligheid. Ons almal is nie verhewe bo kritiek nie.

Genl. (dr.) H.S. "Stanley" Schutte was ook daar gesekondeer en hy het aan my beken dat dit 'n traumatiese ervaring is om by die SSVR gesekondeer te wees. Onthou ons moes alles op die "army"-manier skryf en doen.

Mnr AP Stemmet was egter altyd vriendelik teenoor my en het my soos 'n senioroffisier behandel en as kollega hanteer. Ons was op voornaam-terme. Hy was 'n ware heer. Ek kon gou sien hierdie man het krygslis – net soos 'n slim aanklaer wat die beskuldigde se jas gaan vasdraai. Hy het ook hierdie krygslis in sy werk toegepas. Vir my was hy 'n fantastiese persoon en 'n mens-mens.

Mnr Stemmet het altyd, vir alles, 'n plan gehad! Hy is 'n man wat vroeg opgestaan het! Ek wou meer weet van sy operasionele suksesse maar hy wou nooit oor sy werk of suksesse praat nie. Maar tog met monitor- en opvolgverslae het mens sy suksesse gesien. Ek dink aan sy "knyp"-operasies maar ek het nie eerstehandse kennis daarvan gehad nie.

Ek het lekker onder hom gewerk. Ook het hy my genooi om teenwoordig te wees per militêre vlug om 'n stryd tussen die afdelingskommissaris en die plaaslike kommandement bevelvoerder by te woon. Dit was inderdaad 'n interessante oefening. Die polisieman was 'n "senior" brigadier (destyds 'n adjunk-kommissaris in teenstelling met 'n "junior" brigadier: assistent-kommissaris – vandag is daar net een klas brigadier). Die brigadier (later generaal) was ook 'n slim man – iemand wat ook vroeg opgestaan het!

Na drie jaar is ek terug na die SAP en as veiligheidsman word ek by SAP-hoofkantoor geplaas by die Nodale Punt (van die Nasionale Veiligheidsbestuurstelsel) onder bevel van die inspekteur-generaal, agtereenvolgens generaals D.K. Genis, C.A. Swart en F.G. van Zyl, waar ek ook hul stafoffisier was.

1988: Republiek van China (Taiwan): Politieke Oorlogvoering (POLWAR)

Mnr AP Stemmet het stewige bande met die Republiek van China – vandag beter bekend as Taiwan – gesmee en alle Suid-Afrikaanse opleiding aan die Fu Hsing Kang-kollege gekoördineer – militêre sowel as siviele kursusse. Natuurlik is hy ook vereer met verskeie Taiwannese-medaljes en dekorasies. In die proses het hy 'n enorme bydrae gelewer om ons amptenare internasionale blootstelling te gee – onthou ons was internasionaal totaal geïsoleer.

Eendag besluit genl. Genis ek moet oorgeplaas word na die uniformtak en ek moet uniform dra. Na 'n ruk word ek deur mnr AP Stemmet en genl. F.G. van Zyl beveel om 'n drie maande lange militêre-kursus in politieke oorlogvoering in Taiwan by te woon.

Mnr. Adriaan Vlok het my ontbied na hy my reis se onkoste en dies meer. goedgekeur het. Hy het my ekstra fondse gegee om vir sy eweknie in Taiwan en vir die kollege geskenke te gee. Hy het my versoek om die SAP-skakeling met Taiwan uit te bou. (Hierdie opdrag was nooit aan die kommissaris ter inligting deurgegee nie.) Dit was later ook 'n baie interessante en aangename oefening.

Wat 'n ervaring was dit nie! Ons het die ses tipes politieke oorlogvoering bestudeer. Die Chinese is hoofsaaklik almal Chinese en praat Mandaryn, so dis hoofsaaklik 'n homogene gemeenskap.

Besoek aan Taiwan.

Ons het ook oor die Chinese-see gevlieg en die garnisoen-eiland, Kinmen of Kimoi, teen die Chinese vasteland besoek – dit was 'n hoogtepunt om Rooi China en sy bedrywigheide van naby te sien – ook om Rooi China self vanaf die grens te Lok Wu in Hong Kong te sien. (Ons het in Suid-Afrika baie Chinese kommunistiese lektuur, ook Mao s “Rooi Boekie” onder oë gehad. Hier kon ek hul in lewende lywe beskou.)

Hierdie was 'n Chinese kursus vir “Engelssprekende” lande soos byvoorbeeld. Singapoer, Maleia, Thailand, Saoedi-Arabië (die polisieman het in 1988 reeds \$600 per dag ontvang) en Suid-Afrika. (Ek moes te vrede wees met R7-50 “kamptoelae” per dag.) Daar was gelyklopend 'n Spaanse militêre kursus vir manne uit Suid-Amerika.

Hierdie laaste twee weke was die beste en interessantste kursus wat ek ooit in my lewe ondergaan het. Die twee weke het praktiese, politieke, oorlogvoering behels. Daar was 'n tafelblad met groen berge, bosse, riviere, stede, dorpe, paaie en treinspore. Ons het 'n strategiese skets ontvang en toe moes ons bepaal hoeveel tyd, geld, veiligheidsmagte, masjinerie en krygstuig beskikbaar is. Elk een het 'n rol gekry om te speel en die ander klasmaats het op 'n “arena”

gesit en kyk hoe ons inligting, operasies en kommunikasie hanteer. Soos die tyd aangestap het, het ons verskillende berigte ontvang en ons moes optree aan die hand van wat ons beskikbaar gehad het!!!

Geestelike ondersteuning en moreelbou

Die Russe en die Chinese het 'n sogenaamde "politieke kommissar" gehad

- Die Taiwaneese het 'n "Polwar officer" gehad (motivering en welsyn)
- Ons Suid-Afrikaners het 'n kapelaan gehad

Dit is die onsigbare onaantasbare dinge wat jou sterk maak – soos die wil om te veg, geloof, gebed, vertroue in God, krygslis en strategie. Jy moet ten minste geloof, die wil en 'n plan hê om te oorwin. (Daar is volop voorbeelde in die Bybel, ek dink byvoorbeeld aan Bloedrivier.)

Politieke oorlogvoering in Suid-Afrika

Hier kyk Adamus Kinmen af na Rooi Chinese op die "Mainland" (Vasteland)

Kyk gerus na die ou kaart van Suider-Afrika: Ons het verskeie

volke en tale in Suider-Afrika gehad. Dit is moeilik om Chinese toepassings op Suid-Afrika te maak. Voorbeelde van politieke oorlog was ondermeer wen die bevolking se harte en gedagtes, sielkundige operasies, inligting-oorlogvoering en massa-oorlogvoering.

Ek is steeds jammer dat die “ou” Buro vir Inligting en sy kundigheid vir ons verlore was.

Die SAKP-ANC-UDF-alliansie het egter met “mass rolling action” geweldige sukses behaal – ons destydse regering het nie ‘n teenmiddel gehad nie, behalwe kru repressiewe optredes (byvoorbeeld inperkings en aanhoudings) wat nie die gewenste kalmerende uitwerking gehad het nie. Die buiteland het glad nie hiervan gehou nie! Agter die skerms was mnr Stemmet altyd doenig om sy vinger in die dyk te druk! Die meerderheid van die mense – ook die meerderheid van die media en die mense van alle bevolkingsgroepe in die stede was ook nie aan “ons kant van die draad nie” – veral weens volgehoue negatiewe kritiek en kommentaar. Hulle het ook nie die drie-kamer-parlement gedagte gekoop nie. Die massas is aangevuur deur uiters bedrewe “terroristiese-verslaggewers” hier nasionaal, asook plaaslik. Ook gemeenskapskoerante die sogenaamde “knock & drop-koerante” het hul kant gebring om die massas te mobiliseer. Joernaliste, verslaggewers en TV-ankermanne in die buiteland gesetel het vandaar volgehoue druk op ons toegepas. Ongelukkig het ons optrede soms reg in hul hande gespeel.

My kritiek is: Ek is geleer daar is net drie maniere om iemand se kop te draai, naamlik om hom te lok, te oorreed of om dwang toe te pas. Moes ons nie meer gedink het nie?

Ek glo aan twee dinge:

- (a) Don’t work harder, work smarter; en
- (b) ken die verskil tussen: doen die regte ding en doen dinge reg!

Ons was in ‘n politieke oorlog en die oplossing is beslis nie die “skiet”-opsie nie – gegewe die tydsgewrig waarin ons

geleef het en waarin die ganse wêreld hom begeef het – maar eerder om ‘n vreedsame oplossing vir ons knellende situasie te kry. Die land was feitlik bankrot. Ons was onderworpe aan sanksies. Nou, dis maklik om jou tot “skiet” te wend – maar wat maak jy om ‘n blywende oplossing te kry? Elke skoot wat ons skiet, of elke gasgranaat wat ons gooi vind neerslag in buitelandse koerante!

Mnr. Stemmet het ‘n deurslaggewende, maar koördinerende rol gespeel om die gety teen ons te draai. (Hy was dus nie ‘n uitvoerder van strategiese kommunikasie planne nie.) Persoonlik weet ek hy het ook ‘n groot positiewe invloed op mnr PW. Botha gehad. Hy was ‘n geniale operateur “na bo in die stelsel tot by PW.” – ongelukkig moes hy sy talente gebruik om te koördineer eerder as ‘n uitvoerder. Juis hieroor het ek vir Sarie gevra om met mnr. Stemmet te gesels want ek is bang inligting gaan verlore.

Nadraai van Kursus

Na die kursus het ek ‘n kommissaris/minister-memorandum opgestel en voorgestel dat die SA Polisie “uit een mond” moet praat. Daar was hoofsaaklik drie punte wat persverklarings uitgereik het, naamlik. die minister se kantoor, direktoraat openbare betrekkinge en veiligheidshoofkantoor. Ons het nie altyd uit een mond gepraat nie of die regte boodskap uitgedra nie. Genl. Van der Merwe het my ontbied en hy het my voorstel goedgekeur en my gevra wie dink ek moet aan die hoof staan? Ek het sonder aarseling genl. H.D. Stadler voorgestel. Hy was ‘n deskundige en was van die veiligheidstak na “opleiding” by hoofkantoor verplaas. Genl. Stadler is toe aangestel om te sorg dat alles mooi netjies gekoördineer word.

Ek het ook talle onthale vir die Chinese gereël en gereeld van hul skemerkelkies bygewoon alles te danke aan my vriend, “AP”. Hy is een van die ankers in die vorige bestel se nasionale veiligheidsbestuurstelsel. Ek is bly ons kan sy rol hier by Nongqai vir die nageslag behoue laat bly! Sy invloed en

eerlikheid, gerugsteun deur sy regservaring, was beduidend.

AP se DNS

Voor ons nou begin saam stap met hierdie man wat net eenvoudig nie 'n einde het nie, laat ons 'n vinnige kykie kry van wie Adamus Paulus Stemmet regtig is.

Ek het aan Adamus 18 vrae gestuur waarop hy baie eerlik moes antwoord. Kom ons noem dit AP se DNS. Hier is hoe hy homself kortliks beskryf. Hier kan ons so klein kykie in sy lewe kry.

1. Advokaat
2. Regs.
3. Dag mens maar dit moet vroeg begin.
4. Goeie koffie.
5. Pap, vleis en groente, vrugte. AFVAL
6. Vleiseter
7. Gedekte tafel.
8. Boeke oor aktuele sake. Verpes outobiografieë en biografieë
9. Blou maar NIE Blou Bulle blou nie.
10. Pakke terwyl ek gewerk het, nou ontspanne drag. Het altyd formele werk gehad wat pakke noodsaaklik gemaak het.
11. Toyota of Mercedes.
12. Plaaslewe.
13. Klam biltong en droë wors
14. Pap.
15. Geen alkohol.
16. Nee! Glad nie burgers en chips.
17. Geen een, verkies eie chalet-tipe selfsorg.
18. Jag, glad nie. Nog nooit 'n bok geskiet nie. Vroeër 'n bietjie probeer visvang.

Adamus, sy vrou Petro hul een dogter en hul soetste kleindogter

Lees gerus hierdie Spesiale Uitgawe van Nongqai oor hierdie man wat net eenvoudig nie einde het nie en oordeel self.

Ek sê baie dankie Adamus dat jy besluit het om juis teenoor my so lekker te gesels oor jou lang loopbaan!!

Kom stap nou saam met my deur die lewe van hierdie merkwaardige man, wat vandag nog net so bedrywig is soos die jong mannetjie wat direk na matriek moes gaan werk het.

Wie en wat ek agter die masker gevind het, was veel meer as wat ek ooit kon dink. Ons het sowat twaalf ure se onderhoude per WhatsApp-oproepe oor meer as drie maande gevoer, en elke keer wat ons gesels het, het ek iets nuuts oor AP uitgevind. Die stroom e-posse en foto's wat feitlik daaglik in my e-pos beland het, het my nog meer omtrent hierdie merkwaardige man laat ontdek. Merkwaardig en boonop formidabel is hy gewis. 'n Bittereinder as daar nou ooit 'n Bittereinder was.

Op 87 het hy nog nie daaraan gedink om terug te sit en net te ontspan nie. Daardie begrip verskyn net eenvoudig nie in sy woordeboek nie.

Hy vertel met groot erns: “Ek was ‘n slegte staatsamptenaar want ek het ‘red tape’ gehaat!” Regulasies moes nagekom word maar as die goed nie meer sin maak nie moet dit gewysig word. AP skroom nie om reguit te sê waar die staat verbrou, of belastingbetalers se geld vermors, of wat ook al die geval mag wees nie. Hy skroom nie om behoorlik mond uit te spoel as hy dink daar word nou “met belastingbetalers se koppe gesmokkel” nie.

Vir hierdie pa en oupa is dit steeds ‘n uitdaging en Godgegewe plig om te veg vir sy vaderland. Sy voorgeslagte is nou wel van Nederland, maar Suid-Afrika is sy geboorte land en hy sal enigiets doen om dinge weer normaal te laat verloop in die land.

Wie is Adamus Paulus Stemmet?

Adamus Paulus Stemmet is op 26 Februarie 1937 op Vredendal in die Wes-Kaap gebore. Die gesin het, toe hy ses jaar oud was, na **Montagu** verhuis, waar hy grootgeword het. Hy het in 1954 aan die Hoërskool Montagu, aan die voet van die Montagu-berge gematrikuleer as Hoofseun.

Foto van die ou plaashuis, Keisie, Montagu . Dit is al foto wat ek kon kry van die ou huis wat toe ek my verstand gekry het al in Stemmet hande was. Ek het al vir meer as 80 jaar 'n kamer daar

Doen diensplig in 1956 en in die burgermag (later deeltydse mag). Is opgelei as instrukteur in lugafweer en doen daarna op 'n deeltydse basis vir meer as vyftig jaar diens in die Pantserkorps in die Regiment Oranjerivier. Doen aktiewe diens in Angola en op die Namibiese grens met Angola. Gekwalifiseer tot die rang van Majoor en doen Gesamentlike Stafkursus (GSK.) Ontvang twee dekorasies en vier medaljes. Word drie keer eervol vermeld. Tree in 2010 finaal af as Ere-Kolonel van die Regiment Oranjerivier.

Hy wou bitter graag gaan studeer om 'n advokaat te word. Maar met twee jonger susters in die huis wat ook graag wou studeer

kon sy ouers nie bekostig om hom ook universiteit toe te stuur nie, want dan sou hulle in 'n stadium drie kinders gelyktydig op universiteit moes onderhou, en daarvoor was daar net eenvoudig nie geld gewees nie. Hy besluit hoewel hy seker nooit 'n advokaat sou word nie, sou niks hom keer om in die regte te gaan werk nie. Hy het toe wel in die regte later deur die Universiteit van Suid-Afrika (Unisa) gestudeer.

Hy het sy loopbaan begin as Klerk van die Hof op Montagu waar hy net drie maande gewerk het voordat hy na Port Nolloth verplaas is. Soos dit maar daardie jare in die staatsdiens gebeur het moes hy hom ook daarmee vereenselwig om so baie verplaas te word.

Dit was toe ook nie eers snaaks toe hy net 'n jaar later weer sy goed moes vat en trek nie. Die keer is hy na Springbok verplaas. Hier het die jong Adamus behoorlik sy voete en sy roeping gevind. Hy het, in sy eie woorde, vreeslik lekker gewerk. Is onmiddellik in die gemeenskap opgeneem en aanvaar en met sy loopbaan het dit ook baie goed gegaan. Hier het ek my gate uit geniet! Sy moeder was na alles a gebore Namakwalanders. Hier tussen die Namakwalanders, die opregte Afrikaans wat hulle nog daar gepraat het. Nog so eg met hier en daar iets in Namas."

Hy was skaars 21 jaar oud, toe is hy verplaas na George waar hy van die Landdroskantoor se Inkomste – Afdeling die Hoof was voordat hy ongeveer 1960 Pretoria toe is vir twee maande se opleiding by Justisie Akademie. Vandaar is hy as aanklaer na Lydenburg verplaas. Hier het sy loopbaan as aanklaer en later landdros dan ook vlam gevat. Na net een jaar by Lydenburg word hy verplaas na Justisie se aflospersoneel wat reg oor die land gewerk het.

"In die tyd toe ek op die aflospersoneel was, het ek op baie plekke gewerk in alle Provinsies. Ek het veral in die destydse Natal (vandag KwaZulu-Natal) gewerk, daar het ek leer Engels praat. Plekke in die Vrystaat, Pretoria, Johannesburg, Kaap, ag sommer regoor die land".

In 1963 moes hy in die Transkei gaan aflos, maar dit is gekanselleer en hy is Johannesburg toe waar hy sy vrou Petro

ontmoet het.

Terwyl hy op die aflospersoneel was, onthou hy dat hy 'n Morris Minor motortjie gery het. Voor dit het hy heerlik trein gery. Hoewel hy in sy werkopset nie kronkelpaaie neem nie (behalwe wanneer dit kom by sy liefde vir die behoud van ou geboue), het hy terwyl hy in die uitgestrekte land gewoon en gewerk het, al die agterpaaie gebruik. "Ek het nooit die hoofpaaie gery nie, dan kan mens nie die mooi van die land waardeer nie. Ek het al die agterpaaie uitgekies. Dit het my ook van punt A na punt B geneem en ek het baie meer van die wonderskoon van die natuur gesien as om net met die hoofpaaie te ry. Dit het my natuurlik baie langer geneem om my bestemming te bereik, maar so kon ek die wondernatuur van hierdie ongelooflik land besigtig."

Saam met ou vriend, 'n streekhofpresident (afgetree) Koos Pietersen. In ons jeug was ons saam staatsaanklaers in Johannesburg. Hy was 'n gas op ons troue op 5 Desember 1964. Ons jonges het baie by hom geleer as mentor. Regs staan my vrou, Petro

Ek het twee keer in Johannesburg as Staatsaanklaer gedien, die

beste leerskool vir Staatsaanklaers. Hier het jy geleer om vinnig op jou voete te dink en jou man te staan teen die beste Advokate en Prokureurs.

Hy het sy vrou, die destydse Petro Olivier, ontmoet toe hy by die landdroskantoor in Johannesburg die tweede keer gewerk het, "Petro het die hof se dokumente getik en was pragtig maar vreeslik skaam. Die dag toe die bom in die Johannesburgse stasie ontplof het, het sy dit net met vyf minute misgeloop. Sy het die betrokke dag met die bus stasie toe gery. Hulle bus was net vyf minute weg van die stasie af toe die bom ontplof het, so die bus het eintlik haar lewe gered".

Hy vertel tussendeur dat die beste opleiding wat hy in justisie gekry het, was toe Rudi Rein die Prokureur-Generaal was. "Hy het ons op ons tone gehou. Hy vertel laggend hoe lede van die ANC – toe nog 'n verbode organisasie was – wat deur hom aangekla is na die 1994-verkiesing in die parlement gaan sit het. Daar loop ek toe een van my " slagoffers " Andrew Mhlangeni raak. Toe lag ons lekker oor hoe ons mekaar probeer uitoorlê het, George Bizos het ook onder andere teen my verskyn en hy was versigtig vir my".

Hy word gedurende 1964 na Justisie Hoofkantoor verplaas as Wetsopsteller. Dien ook as Sekretaris van die Regs Hersieningskomitee onder Voorsitterskap van die Hoofregter L.C. Steyn. Ook Sekretaris van die Komitee vir die Beskikbaarstelling van Gemeenregtelike Kenbronne. Dit wil sê vertalings van ou regsbronne uit Latyn na Afrikaans en Engels.

Hoe lekker eet die twee manne. Dit was jare gelede toe ek en James Galvin nog jonk was. Skaapkop boetie! Kyk net die toe oë. Toe smile die ding met sy wit tande ook nog vir ons. Heerlik. Tyd dat James weer een vir ons kry

Einde van Deel 1